

GEZAMENLIJKE INTENTIEVERKLARING INZAKE REGIONALE SAMENWERKING TUSSEN
SLEESWIJK-HOLSTEIN EN DE NOORD-NEDERLANDSE PROVINCIES
GRONINGEN, FRYSLÂN EN DRENTHE

Tegenwoordig wordt de toekomst van Europa in belangrijke mate bepaald door een veelvoud aan grotere of globale uitdagingen, zoals klimaatverandering, ontwikkeling van een duurzame en inclusieve economie of massaimmigratie. Een voorwaarde om deze uitdagingen met succes tegemoet te kunnen treden is het vermogen en de wil om op het betreffende regionale niveau tot samenwerking te komen. Samenwerking op basis van gemeenschappelijk gebruik van gemeenschappelijke sterkten en economisch potentieel via uitwisseling van ervaringen met als doel het creëren van meerwaarde voor de regionale economie aan de hand van gemeenschappelijke samenwerkingsverbanden.

De Noord-Duitse deelstaat Sleeswijk-Holstein en de Noord-Nederlandse provincies Drenthe, Groningen en Fryslân hebben een aantal gemeenschappelijke uitdagingen en kansen met elkaar gemeen, zoals bijvoorbeeld klimaatverandering (o.a. watermanagement, bescherming tegen overstromingen, grondwatergerelateerde kwesties), ontwikkeling van hernieuwbare energie zowel aan land als offshore, transportroutes over land en zee als verbinding tussen West-Scandinavië, Noord-Duitsland en het noordwesten van het Europese continent of maatschappelijke veranderingen (demografische veranderingen, kennis- en informatiemaatschappij).

Daarnaast delen de partners vergelijkbare geografische en geologische omstandigheden langs de zuidoostkust van de Noordzee met elkaar.

Hoewel niet direct burens van elkaar, zijn Sleeswijk-Holstein en de Noord-Nederlandse provincies Drenthe, Groningen en Fryslân met elkaar verbonden door de activiteiten van de Noordzee Commissie (www.northsea.org), de Trilaterale Waddenzee Samenwerking (www.waddensea-secretariat.org) op het gebied van het gemeenschappelijke werelderfgoed de Waddenzee (www.waddensea-worldheritage.org) en het Waddenzee Forum (www.waddensea-forum.org) en via projectmatige samenwerking in het kader van het Europese Noordzeeprogramma (www.northsearegion.eu).

Tegen deze achtergrond zijn de deelstaatregering van Sleeswijk-Holstein en de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen - vertegenwoordigd door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) - samen van mening dat terreinen waarop verdergaande samenwerking mogelijk zou kunnen zijn op een gemeenschappelijke, coöperatieve wijze nader onderzocht en overwogen dienen te worden, binnen de betreffende bevoegdheden. Daarbij hoort het doel niet zozeer een zuiver bestuurlijke samenwerking te zijn, maar zou het er meer over moeten gaan samenwerkingen tussen relevante partijen uit beide partnerregio's op terreinen met gedeelde belangen tot bilateraal voordeel te faciliteren en te initiëren.

De partners hebben in onderling overleg de volgende terreinen als dusdanig kansrijk voor nadere samenwerking bestempeld dat een nader onderzoek de moeite waard zou kunnen zijn:

- **Innovatie en regionale economische ontwikkeling:**

Aan beide zijden wordt gebruik gemaakt van clustermanagement op vergelijkbare terreinen zoals energie, de levensmiddelenindustrie, life sciences en de gezondheidszorg. Zowel ten aanzien van de economie als op het gebied van onderzoek is in de gebieden van beide partners bio-economie een onderwerp dat sterk in opkomst is. Daarnaast werken beide partners via regionale innovatiestrategieën met elkaar samen aan de versterking van innovatie en intelligente specialisatie.

- Op het gebied van energie kunnen beide partners verwijzen naar het project “Northern Connections” dat kort geleden door het INTERREG Noordzeeprogramma is goedgekeurd. Vanaf begin 2017 wordt in het kader van dit project aandacht besteed aan internationale samenwerking en innovatie van energieclusters en hieraan gerelateerde regionale innovatie- en internationaliseringsstrategieën. In het kader van dit gezamenlijke project treden de deelstaatregering Sleeswijk-Holstein en de stichting Energy Valley (Groningen) als partners op.

- **Hernieuwbare energie en klimaatverandering:**

Beide partners delen gemeenschappelijke belangen met elkaar, beschikken over overeenkomstige mogelijkheden en zien zich geconfronteerd met vergelijkbare uitdagingen: in het kader van het energievraagstuk bijvoorbeeld ten aanzien van **offshore windenergie, smart grids, opslag van energie of ‘Power to Gas’** en in het kader van klimaatverandering onder andere ten aanzien van **grondwatermanagement, kustbescherming, de Waddenzee** of thema’s gerelateerd aan **aanpassing aan de klimaatverandering**.

Beide partners kunnen naar de reeds opgestarte werkzaamheden verwijzen van twee in het kader van het INTERREG Noordzeeprogramma lopende projecten:

- “**TOPSOIL**” richt zich op grondwaterproblematiek ten gevolge van de klimaatverandering. In het kader van dit gezamenlijke project treden het Landesamt für Landwirtschaft, Umwelt und Ländliche Räume (LLUR), de provincie Drenthe en Waterschap Noorderzijlvest als partners op.
  - “**Building with Nature**” houdt zich bezig met duurzaam management van overstromingen en kusterosie door maatregelen te treffen waarbij rekening wordt gehouden met de natuurlijke dynamiek. In het kader van dit gezamenlijke project treden het Landesbetrieb für Küstenschutz, Nationalpark und Meeresschutz Schleswig-Holstein (LKN.SH) en Waterschap Noorderzijlvest als partners op.
-

- **Friese cultuur en taal**

Wat Sleeswijk-Holstein en de provincie Friesland met elkaar verbindt zijn gedeelde wortels in Friese taal. Dit unieke kenmerk vormt een vruchtbare bodem waarop onze samenwerking uitstekend tot bloei kan komen. Hiertoe streven wij in ons contact met andere regio's het bevorderen en het veiligstellen van onze gemeenschappelijke Friese taal en cultuur na. Hierbij valt onder andere te denken aan samenwerking bij taal- en cultuurprojecten en evenementen. Bovendien moeten hierbij altijd de minderheidsbelangen van de Friese gemeenschap in ogenschouw worden genomen.

De verbindingen tussen de taalgemeenschappen van **Noord-, West- en Oost-Friesland** zijn terug te voeren tot het begin van de 20ste eeuw en werden sinds 1956 door de **Friese Raden** van de drie Frieslanden - "**Frisian Council**", "**Fryske Rie**" en "**Friesenrat**" - begeleid. In de voorbereidingen voor het evenement "**Leeuwarden Culturele Hoofdstad van Europa 2018**" heeft de provincie Friesland de intentie geuit om de bestaande samenwerking te verdiepen en nader met Sleeswijk-Holstein te samen te werken, zowel op het gebied van taal- en cultuurprojecten als op wetenschappelijk niveau.

Het **raadgevend comité voor vragen van de Friese gemeenschap** van het Duitse Ministerie van Binnenlandse Zaken is van plan Nederlandse politieke vertegenwoordigers van Friesland tijdens de eerstvolgende vergadering van het comité in 2017 uit te nodigen. Het voornemen om **politieke vertegenwoordigers van de drie Frieslanden** bijeen te brengen is ontstaan op initiatief van de gevolmachtigde van de Bondsregering voor aangelegenheden betreffende etnische Duitsers en nationale minderheden. De provincie Friesland heeft aangeboden in het kader van deze bijeenkomst een tentoonstelling te organiseren over haar regio.

Waar mogelijk en gepast zouden toekomstige initiatieven tot samenwerking op deze genoemde terreinen subsidie vanuit het Europese Noordzeeprogramma moeten nastreven. Daarnaast kunnen projecten met een vergelijkbaar karakter en een gelijksoortig onderwerp, die vanuit de INTERREG-programma's "Duitsland-Nederland" en "Duitsland-Denemarken" opgestart worden, gevraagd worden naar hun eventuele interesse in een samenwerking om zo tot mogelijke synergievoordelen te komen - een en ander echter wel met het voorbehoud dat ook de andere projectpartners uit regio's buiten Sleeswijk-Holstein en de drie Noord-Nederlandse provincies daarmee instemmen.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de coördinerende werkzaamheden ten aanzien van nader onderzoek naar als kansrijk geïdentificeerde terreinen voor bilaterale samenwerking wordt gedragen

- van de kant van Sleeswijk-Holstein door het **Ministerium für Justiz, Kultur und Europa**
  - en van Nederlandse kant door de **provincie Groningen** als coördinator van internationale samenwerking door SNN in opdracht van de drie Noord-Nederlandse provincies.
-

Beide partners zijn gezamenlijk van mening dat een meer concrete **“Gezamenlijke verklaring inzake regionale samenwerking tussen Sleeswijk-Holstein en de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe”** nader uitgewerkt en ondertekend zou moeten worden wanneer nader onderzoek en de eerste stappen op het gebied van samenwerking voldoende aanleiding geven voor verdere stappen.

GRONINGEN, 11 NOVEMBER 2016

ANKE SPOORENDONK

PLAATSVERVANGENDMINISTER-PRESIDENT
VAN DE DEELSTAAT SLEESWIJK-HOLSTEIN

RENÉ PAAS

COMMISSARIS VAN DE KONING IN GRONINGEN
VERTEGENWOORDIGER VAN
SAMENWERKINGSVERBAND NOORD-NEDERLAND (SNN)